

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 163/2017-42

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 21. marca 2017 predbežne prerokoval sťažnosť spoločnosti Metrostav a. s., Koželužská 2450/4, Libeň, Praha 8, Česká republika, na Slovensku podnikajúca prostredníctvom organizačnej zložky Metrostav a. s. – organizačná zložka Bratislava, Mlynské nivy 68, Bratislava, zastúpenej advokátskou kanceláriou Tomášek & partners, s. r. o., Rožňavská 2, Bratislava, konajúcou prostredníctvom advokáta a konateľa JUDr. Juraja Tomášeka, ktorou namieta porušenie základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Bratislava II v konaní vedenom pod sp. zn. 25 Cb 190/2009 a jeho uznesením č. k. 25 Cb 190/2009-951 z 30. mája 2016, a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť spoločnosti Metrostav a. s., Koželužská 2450/4, Libeň, Praha 8, Česká republika, na Slovensku podnikajúcej prostredníctvom organizačnej zložky Metrostav a. s. – organizačná zložka Bratislava, Mlynské nivy 68, Bratislava, o d m i e t a pre nedostatok právomoci Ústavného súdu Slovenskej republiky na jej prerokovanie.

Odôvodnenie:

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 18. augusta 2016 doručená sťažnosť spoločnosti Metrostav a. s., Koželužská 2450/4, Lideň, Praha 8, Česká republika, na Slovensku podnikajúcej prostredníctvom organizačnej zložky Metrostav a. s. – organizačná zložka Bratislava, Mlynské nivy, Bratislava (ďalej len „sťažovateľ“), ktorej technické nedostatky v písaní boli odstránené podaním doručeným ústavnému súdu 5. septembra 2016 a ktorou namieta porušenie svojho základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Bratislava II (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 25 Cb 190/2009 a jeho uznesením č. k. 25 Cb 190/2009-951 z 30. mája 2016 (ďalej len „uznesenie okresného súdu“) o nariadení znaleckého dokazovania.

2. Sťažovateľ vyslovil nesúhlas s procesným postupom okresného súdu spočívajúcim v nariadení znaleckého dokazovania a namietal neprípustnosť úloh zadaných znalcovi. Uviedol, že:

„Uznesenie, ako aj postup súdu, ktorý Uzneseniu predchádzal, však porušuje viaceré ustanovenia CSP (resp. OSP) ako aj viaceré princípy civilného sporového konania, a to až do takej miery, že došlo k porušeniu práva Sťažovateľa na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy v spojení s právom na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru.

... Súd vo výroku II Uznesenia uložil Ustanovenej organizácii povinnosť zodpovedať na otázky predložené Žalobcami a Sťažovateľom. Otázky navrhované Žalobcami, ktoré súd iba mechanicky prevzal do Uznesenia (ide o otázky č. 1 - 7) sú však neprípustné a nemôžu byť predmetom znaleckého dokazovania.“

Ďalej namietal, že «s neprípustnosťou otázok na znalecké dokazovanie uvedených v Uznesení bezprostredne súvisí aj skutočnosť, že Žalobcovia v súčasnosti neunášajú

bremeno tvrdenia ohľadom okolností, ktoré sú spôsobilé „liberovať“ Zhotoviteľa z jeho omeškania s vykonávaním diela.».

Podľa sťažovateľa „vzhľadom na vyššie uvedené je zrejmé, že znalecké dokazovanie bez doplnenia skutkových tvrdení zo strany Žalobcov je neprípustné.

Ustanovená organizácia nie je špecializovaná na výkon znaleckej činnosti, ktorá má byť predmetom dokazovania.

Bez ohľadu na neprípustnosť otázok predložených Žalobcom I (viď vyššie), je zrejmé, že ak má ohľadom sporných okolností v konaní prichádzať do úvahy akékoľvek znalecké dokazovanie, bude sa týkať priebehu výstavby, t. j. bude ho môcť vykonávať iba niektorý zo znalcov zapísaných v odbore 370000 - Stavebníctvo.

Ustanovená organizácia však nie je špecializovaná na výkon znaleckej činnosti v odbore 370000 - Stavebníctvo, t. j. v odbore, v ktorom prichádza do úvahy znalecké dokazovanie. Ustanovená organizácia totiž v zozname znalcov nie je v predmetnom odbore zapísaná.“.

Sťažovateľ tvrdí, „že postupom súdu a Uznesením tak došlo k porušeniu ustanovení upravujúcich znalecké dokazovanie (ust. § 127 ods.1 OSP; resp. § 207 ods. 1 a 2 CSP), k porušeniu zásad a princípov civilného sporového konania (princíp prejednávaci, princíp kontradiktórnosti konania, zákaz vyhľadávania a vykonávania dôkazov znalcom), k obchádzaniu bremena tvrdenia a bremena substancovania Žalobcov ako aj k porušeniu princípu rovnosti zbraní, čím došlo k porušeniu práva Sťažovateľa na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy v spojení s právom na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru.“.

3. Prípustnosť sťažnosti sťažovateľ zdôvodnil tým, že:

„Odvolanie proti Uzneseniu je podľa poučenia prípustné iba proti výroku o povinnosti zložiť preddavok na trovy spojené so znaleckým posudkom. Sťažovateľ týmto Ústavnému súdu uvádza, že dňa 30.06.2016 podal proti výroku o povinnosti zložiť preddavok na trovy spojené so znaleckým posudkom odvolanie. Výrok Uznesenia o povinnosti zložiť preddavok na trovy je však závislým od ostatných výrokov Uznesenia o ustanovení znalca a o otázkach na znalecké dokazovanie, preto Sťažovateľ navrhuje Ústavnému súdu zrušiť Uznesenie v celom rozsahu. Sťažovateľ podal zároveň dňa 30.06.2016 súdu námietky proti osobe znalca.

Uznesenie obsahuje poučenie, podľa ktorého odvolanie proti výrokom o ustanovení znalca však nie je prípustné (ust. § 202 ods. 3 OSP), čo znamená, že Uznesenie v týchto častiach nadobudlo právoplatnosť. Právoplatné Uznesenie uzatvorilo časť súdneho konania, v rámci ktorej sa riešila otázka prípustnosti návrhu Žalobcov na znalecké dokazovanie...

Sťažovateľ je toho názoru, že tak zjavne arbitrárne a svojvoľné rozhodnutie podlieha ústavnoprávnemu prieskumu, a to aj napriek tomu, že nejde o rozhodnutie vo veci samej. V prípade Uznesenia totiž nejde len o obyčajný procesný postup, ale o vymedzenie predmetu znaleckého dokazovania, ktorý bude mať pre prebiehajúce súdne konanie kľúčový význam a jeho výsledok významne ovplyvní rozhodnutie súdu vo veci samej. Uvedený názor zastáva aj súdna prax (porovnaj napr. USČR, sp. zn. III. ÚS 595/16) ... (nález Ústavného soudu ze dne 10. 11. 1999 sp. zn. II. US 221/98., viz též usnesení Ústavního soudu ze dne 12. 11. 2015 sp. zn. III. ÚS 3193/15).“

4. Sťažovateľ navrhol, aby ústavný súd po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie vydal nálež v znení:

„1. Základné právo spoločnosti Metrostav a.s. na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Bratislava II v konaní vedenom pod sp. zn. 25Cb/190/2009 a uznesením Okresného súdu Bratislava II zo dňa 30.05.2016, č. k. 25Cb/190/2009-951 porušené bolo.

2. Uznesenie Okresného súdu Bratislava II zo dňa 30.05.2016, č. k. 25Cb/190/2009-951 sa zrušuje a vec sa vracia Okresnému súdu Bratislava II na ďalšie konanie.

3. Okresný súd Bratislava II je povinný uhradiť spoločnosti Metrostav a.s. trovy konania podľa vyčíslenia do dvoch mesiacov od právoplatnosti nálezu na účet jej právneho zástupcu.“

5. Na základe výzvy ústavného súdu z 22. septembra 2016 sa k sťažnosti vyjadril okresný súd, ktorý zdôraznil, že namietané uznesenie bolo uznesením č. k. 25 Cb 190/2009-985 z 8. decembra 2016 zrušené. Zároveň bol ustanovený iný znalec a čiastočne boli zmenené aj položené otázky.

6. Na novú informáciu reagoval sťažovateľ podaním z 15. februára 2017 tak, že naďalej trval na podanej sťažnosti. Ako dôvod uviedol to, že aj v neskoršom uznesení sú položené znalcovi otázky, ktoré sú neprípustné a nemôžu byť predmetom znaleckého dokazovania. Vo vzťahu k jednotlivým novým otázkam svoje námietky podrobne rozviedol. Procesný postup okresného súdu považoval za nesprávny, resp. predčasný. Trval na porušení označených práv aj neskorším uznesením, preto navrhol vydať nález v znení:

„Základné právo spoločnosti Metrostav a.s. na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Bratislava II v konaní vedenom pod sp. zn. 25 Cb/190/2009 a uznesením Okresného súdu Bratislava II zo dňa 30.05.2016, č. k. 25 Cb/190/2009-951 v znení uznesenia zo dňa 08.12.2016, č. k. 25 Cb/190/2009-985 porušené bolo.

2. Uznesenie Okresného súdu Bratislava II zo dňa 30.05.2016, č. k. 25 Cb/190/2009-951 v znení uznesenia zo dňa 08.12.2016, č. k. 25 Cb/190/2009-985 porušené bolo sa zrušuje a vec sa vracia Okresnému súdu Bratislava II na ďalšie konanie.

3. Okresný súd Bratislava II je povinný uhradiť spoločnosti Metrostav a.s. trovy konania podľa vyčíslenia do dvoch mesiacov od právoplatnosti nálezu na účet jej právneho zástupcu.“

II.

7. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

8. Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) sťažnosť sťažovateľa prerokoval na neverejnom zasadnutí a preskúmal ju zo všetkých hľadísk uvedených v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde. Pri predbežnom

prerokovaní návrhu ústavný súd skúmal, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

9. Podstatou námietok sťažovateľa je jeho nesúhlas s procesným postupom súdu spočívajúcim v nariadení znaleckého dokazovania a v položení otázok znalcovi bez vyriešenia podstatných skutkových okolností, od ktorých sa musí prípadne znalecké dokazovanie odvíjať. Podľa sťažovateľa okresný súd presunul riešenie právnych otázok na znalca, čím porušil zásady sporového konania.

10. Ústavný súd pridržiavajúc sa svojej stabilnej judikatúry poukazuje na to, že základné práva na súdnu ochranu (siedmy oddiel ústavy) sú „výsledkové“, čo znamená, že im musí zodpovedať proces ako celok. Skutočnosť, či napadnuté konanie vykazuje znaky spravodlivého procesu, závisí od celého konania a konečného rozhodnutia všeobecných súdov (m. m. III. ÚS 33/04, IV. ÚS 163/05, II. ÚS 307/06, II. ÚS 155/08). Aj z ďalšej judikatúry ústavného súdu (napr. I. ÚS 79/03, I. ÚS 236/03), obdobne ako z judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva (napr. Komanický c. Slovenská republika, rozsudok zo 4. 6. 2002), vyplýva, že ústavný súd a Európsky súd pre ľudské práva overujú, či konanie posudzované ako celok bolo spravodlivé v zmysle čl. 46 až čl. 50 ústavy, resp. čl. 6 ods. 1 dohovoru.

11. Ústavný súd už v rámci svojej judikatúry vyslovil, že predpokladom na záver o porušení základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy je také porušenie, ktoré nie je napravitel'né alebo odstránitel'né činnosťou všeobecného súdu pred začatím konania alebo v konaní vo veci samej, resp. ktoré nemožno napraviť procesnými prostriedkami, ktoré sú obsiahnuté v Občianskom súdnom poriadku (I. ÚS 148/03, III. ÚS 355/05, II. ÚS 307/06). V nadväznosti na to ústavný súd pripomína, že v rámci konania o sťažnosti zásadne preskúmava len právoplatné rozhodnutia, a to v tom zmysle,

že musí ísť o rozhodnutia, ktorými sa konanie právoplatne skončilo (IV. ÚS 254/2011). Nemožno akceptovať, aby napĺňanie úsilia o spravodlivé súdne konanie príslušným všeobecným súdom nahradzoval ústavný súd svojím vstupovaním a ingerenciou do dosiaľ meritórne neskončeného konania. Ústavný súd môže urobiť zásah na ochranu ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou garantovaných práv sťažovateľa až vtedy, keď už ostatné orgány verejnej moci nemajú možnosť namietaný protiústavný stav napraviť (m. m. IV. ÚS 322/09, IV. ÚS 270/2013).

12. Je pravdou, že napadnuté uznesenie okresného súdu bolo v čase podania sťažnosti ústavnému súdu z formálneho hľadiska právoplatným rozhodnutím, nešlo však o rozhodnutie, ktorým by konanie skončilo, ale procesné rozhodnutie, ktorým bolo nariadené znalecké dokazovanie a bol ustanovený súdny znalec (znalecká organizácia). Konanie vo veci samej sa pred všeobecnými súdmi ešte meritórne neskončilo. Sťažovateľ tak bude mať naďalej možnosť uplatniť si svoje práva v súdnom konaní a skutočnosti, ktoré predostrel ústavnému súdu, môže namietat' aj v rámci prípadného odvolania proti meritórnemu rozhodnutiu okresného súdu.

13. V nadväznosti na uvedené ústavný súd konštatuje, že z čl. 127 ods. 1 ústavy vyplýva, že právomoc ústavného súdu rozhodovať o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, je založená na základe princípu subsidiarity. Zo subsidiarity právomoci ústavného súdu vyplýva, že ak ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti zistí, že sťažovateľ sa môže domôcť ochrany svojho základného práva alebo slobody využitím jemu dostupných a aj účinných právnych prostriedkov pred iným orgánom verejnej moci, odmietne takúto sťažnosť z dôvodu nedostatku svojej právomoci na prerokovanie (mutatis mutandis napr. I. ÚS 103/02, I. ÚS 269/06). Z uvedeného vyplýva, že v konaní o sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy prislúcha ústavnému súdu právomoc zaoberať sa namietaným porušením základného práva alebo slobody za predpokladu, že právna úprava takémuto právu neposkytuje účinnú ochranu (mutatis mutandis I. ÚS 78/99). Podstatou účinnej ochrany základných práv a slobôd sťažovateľa je okrem iného aj opravný prostriedok, ktorý má fyzická osoba alebo právnická osoba k dispozícii vo vzťahu k základnému právu alebo

slobode, porušenie ktorých sa namieta a ktorý jej umožňuje odstrániť ten stav, v ktorom vidí porušenie svojho základného práva alebo slobody (I. ÚS 36/96).

14. Sťažovateľ v petite sťažnosti namietal porušenie svojho základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu, ktorý bol zavŕšený vydaním uznesenia č. k. 25 Cb 190/2009-951 z 30. mája 2016. Je nepochybné, že namietané uznesenia sú procesnými uzneseniami, ktorými sa konanie nekončí, v dôsledku čoho ostáva sťažovateľovi priestor na presadenie ochrany svojich práv v ďalšom konaní s využitím vhodných procesných prostriedkov. Za danej situácie neostávalo ústavnému súdu iné, než sťažnosť odmietnuť už pri jej predbežnom prerokovaní.

15. Ústavný súd sťažnosť sťažovateľa odmietol podľa § 25 ods. 1 zákona o ústavnom súde pre nedostatok právomoci.

16. Vzhľadom na odmietnutie sťažnosti už pri jej predbežnom prerokovaní ústavný súd nemohol rozhodovať o ďalších návrhoch sťažovateľa (zrušenie uznesenia okresného súdu, vrátenie veci na ďalšie konanie, náhrada trov konania), ktoré sú viazané na vyhovenie sťažnosti.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 21. marca 2017